

Sławomir Pilarek

"Wybrane problemy z najnowszych dziejów kultury fizycznej w Polsce : po 1918 roku", red. Eligiusz Małolepszy, Andrzej Nowakowski, Mirosław Ponczek, Częstochowa 1997 : [recenzja]

Prace Naukowe. Kultura Fizyczna 2, 95-97

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

*Wybrane problemy z najnowszych dziejów kultury fizycznej
w Polsce (po 1918 roku)*

Praca zbiorowa pod redakcją
Eligiusza Małolepszego, Andrzeja Nowakowskiego, Mirosława Ponczka.
Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie,
Częstochowa 1997, s. 200

Niedawno ukazała się na półkach księgarskich — dotyczy to zwłaszcza wyższych uczelni w Polsce — książka pod tytułem „Wybrane problemy z najnowszych dziejów kultury fizycznej w Polsce (po 1918 roku)”. Jest to praca zbiorowa pod redakcją Eligiusza Małolepszego, Andrzeja Nowakowskiego i Mirosława Ponczka. Opracowanie to zostało opublikowane przez wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie w 1997 roku. Składa się ono z trzech części: okres do 1939 roku, okres po 1945 roku, recenzje.

W części pierwszej zamieszczone są następujące artykuły, rozprawy oraz szkice historyczne:

- Henryka Rechowicza „Narodziny polskiego ruchu sportowego na Górnym Śląsku”.
- Eligiusza Małolepszego „Działalność Związku Harcerstwa Polskiego w dziedzinie kultury w powiecie częstochowskim w latach 1918-1939”.
- Teresy Drozdek Małolepszej „Przyczynek do dziejów okręgu częstochowskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w latach 1919-1939”.
- Gustawa Studnickiego „Kultura fizyczna w wadowickim gimnazjum i liceum po 1918 roku”.
- Mirosława Ponczka „Sokół na Śląsku” 1922-1939, próba syntezy materiału publicystycznego i tego samego autora „Regionalny Komitet Olimpijski w Katowicach (1936)”.

Część druga uwzględnia następujące teksty i opracowania:

- Bożeny Maksimowskiej „System kształcenia kadry kultury fizycznej w Polsce w latach 1944/45 - 1950”

- Mariana Stolarczyka „Odbudowa życia sportowego na terenie Brzeska i okolicy po II wojnie światowej”
- Marka Ordyłowskiego „Początki życia sportowego we Wrocławiu po II wojnie światowej”
- Bożeny Maksimowskiej, Andrzeja Nowakowskiego „Przeobrażenia organizacyjne Akademickiego Związku Sportowego w latach 1944-1957”.

W części trzeciej znajdują się recenzje najnowszych publikacji z zakresu historii kultury fizycznej :

- recenzja autorstwa Eligiusza Małolepszego dotycząca pracy Ryszarda Aleksandra „Dzieje kultury fizycznej i turystyki w Nowym Sączu”. Nowy Sącz 1994
- recenzja autorstwa Janusza Klisińskiego odnosząca się do książki Bogusława Ryby „Organizacja i zarządzanie sportem polskim”. Warszawa 1993

Wszystkie opracowania, a raczej artykuły bądź szkice są ciekawe. Dotyczy to szczególnie tekstu Eligiusza Małolepszego i dwóch artykułów Mirosława Ponczka. Szczególnie nowatorski jest, według mnie, materiał o Regionalnym Komitecie Olimpijskim w Katowicach (w 1936 r.).

Opracowanie Henryka Rechowicza o narodzinach sportu polskiego na Górnym Śląsku jest na wskroś interesujące, a nawet pionierskie (jeśli zważyć, że dotąd nie pisano o powstaniu sportu po 1919 roku na Ziemi Górnos Śląskiej tak krytycznie, a jednocześnie wnikliwie). Na uwagę zasługuje również opisany przez Marka Ordyłowskiego problem kształtowania się początków życia sportowego w jednej z największych polskich metropolii — Wrocławiu (po II wojnie światowej).

Zwrócił moją uwagę także artykuł Gustawa Studnickiego o sporcie szkolnym na terenie Wadowic (miejsca urodzin papieża Polaka — Jana Pawła II czyli Karola Wojtyły). Karol Wojtyła — później ksiądz, biskup i kardynał — miał wiele wspólnego z uprawianiem sportu. Dlatego nikogo nie może dziwić to, że najwyższy dostojnik kościoła rzymskokatolickiego zabiera dość często głos również w sprawach czystości uprawiania kultury fizycznej, zwłaszcza sportu i jest przeciwnikiem jego współczesnej gladiatoryzacji, a także komercjalizacji.

W omawianej publikacji może także zainteresować szkic Mariana Stolarczyka, który ukazuje ciężki dla ludzi wówczas żyjących, okres odbudowy życia sportowego na terenie Brzeska i okolicy (po II wojnie światowej).

Działaczom sportu akademickiego polecam także opracowanie Bożeny Maksimowskiej i Andrzeja Nowakowskiego o AZS-ie w latach 1944-1957. Tekst ten może być z powodzeniem wykorzystywany na lekcjach wychowawczych, a przez nauczycieli wychowania fizycznego podczas wprowadzania do zajęć czysto sportowych — na przykład na niektórych lekcjach kultury fizycznej (zwłaszcza w klasach trzecich i czwartych liceum).

Tekst o „Sokole” Teresy Drozdek — Małolepszej lat międzywojennych o rejonie częstochowskim polecam bibliofilom sympatykom odradzającego się Sokoła w Polsce.

Może też z niego skorzystać historyk bądź badacz dziejów najnowszej kultury fizycznej.

Na uwagę zasługują ponadto recenzje dwóch opracowań monograficznych. Dotyczy to tekstu Eligiusza Małolepszego o książce na temat kultury fizycznej w Nowym Sączu i okolicy oraz recenzji, którą napisał Janusz Kilskiński o monografii Bogusława Ryby na temat organizacji i zarządzania sportem polskim. Recenzję tę, przede wszystkim zaś książkę Ryby, polecam nauczycielom akademickim oraz menadżerom sportu polskiego.

Jako nauczyciel wychowania fizycznego i dyrektor liceum (VII LO w Dąbrowie Górniczej) o charakterze rekreacyjno — sportowym, za lekturę dla nauczycieli wf-u polecam artykuł Bożeny Maksimowskiej o kadrach kultury fizycznej w trudnym okresie przemian systemowych po II wojnie światowej. Od siebie dodam tylko tyle, że podobne opracowanie przydałoby się czytelnikom i nauczycielom wychowania fizycznego dla okresu późniejszego zwłaszcza do etapu transformacji ustrojowej po 1989 roku. Od siebie dodam tylko tyle, że podobne opracowanie przydałoby się czytelnikom i nauczycielom wychowania fizycznego dla okresu późniejszego, zwłaszcza do etapu transformacji ustrojowej po 1989 roku.

Pracę „Wybrane problemy z najnowszych dziejów kultury fizycznej w Polsce (po 1918 roku)” redagowaną przez Eligiusza Małolepszego, Andrzeja Nowakowskiego i Mirosława Ponczka uważam za niezwykle interesującą. Idzie tu zwłaszcza o obszar poznawczy, metodologiczny, czysto popularyzatorski.